

Sygn. akt IC 17/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Dorota Toczydłowska
Protokolant:	Katarzyna Waśko-Białas

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2014 roku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka jawna C. Ś. z siedzibą w B.

przeciwko S. Z. (1) prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) S. Z. (2) we W. i A. Z.

o zapłatę

na skutek zarzutów wniesionych przez pozwaną A. Z. od nakazu zapłaty

I. uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 16 września 2013 roku w sprawie I Nc 92/13 w części dotyczącej powództwa przeciwko A. Z. i powództwo co do niej oddala;

II. zasądza od powoda (...) Spółka jawna C. Ś. z siedzibą w B. na rzecz pozwanej A. Z. kwotę 14.888,37 (czternaście tysięcy osiemset osiemdziesiąt osiem 37/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

III. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 6.125 złotych tytułem brakujących kosztów sądowych

IV. nakazuje wypłacić pozwanej A. Z. ze Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 28,63 złote tytułem zwrotu niewykorzystanej zaliczki

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka jawna C. Ś. wniósł o zasądzenie od pozwanych S. Z. (2) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) S. Z. (2) oraz A. Z. kwoty 350.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2013 r. do dnia zapłaty, wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Uzasadniając żądanie powód wskazał, iż w dniu 1 września 2011 r. zawarł z pozwanym S. Z. (2) umowę o współpracę handlową. Jako zabezpieczenie roszczeń mających powstać na tle zawartej umowy pozwany wystawił i wręczył powodowi weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową. Zgodnie z twierdzeniem powoda weksel ten został poręczony

przez pozwaną A. Z.. Wobec braku zapłaty przez pozwanego S. Z. (2) długu powstałego w związku z zawartą umową, powód w dniu 24 czerwca 2013 r. zawiadomił pozwanych o wypełnieniu weksla, wskazując termin jego płatności na dzień 10 lipca 2013 r. Pomimo zawiadomienia pozwanych i upływie wskazanego terminu, pozwani nie zapłacili długu wekslowego.

Nakazem zapłaty z dnia 16 września 2013 r. w sprawie I Nc 92/13 Sąd zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda żadaną pozwem kwotę 350.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2013 r., a także kwotę 4.375 zł tytułem zwrotu części opłaty sądowej oraz kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Zarzuty od powyższego nakazu zapłaty wniosła pozwana A. Z. podnosząc, iż wydany nakaz jest niesłuszny. Wskazała, iż z pozwanym S. Z. (1) posiada rozdzielność majątkową. Ponadto też nie składała żadnego podpisu na wekslu z dnia 23 listopada 2011 r. Podniosła, iż podpisy złożone na wekslu oraz deklaracji wekslowej nie zostały złożone przez nią, w związku z tym nie ponosi odpowiedzialności z tytułu poręczenia wekslowego.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany wniosł o uchylenie nakazu co do kwoty ponad 100.000 zł i oddalenie powództwa ponad tę kwotę. Postanowieniem z dnia 10 października 2013 r. Sąd odrzucił zarzuty pozwanego z uwagi na wniesienie ich po terminie zaś postanowieniem z dnia 10 grudnia 2013 r. Sąd oddalił wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 16 września 2013 r. i odrzucił zarzuty pozwanego od tego nakazu zapłaty. Powyższe postanowienie wobec niewniesienia przez pozwanego zażalenia stało się prawomocne. W związku z tym postępowanie w niniejszej sprawie toczyło się dalej jedynie przeciwko pozwanej A. Z. związku z wniesionymi przez nią zarzutami od nakazu zapłaty.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie było, iż w dniu 1 września 2011 r. powód (...) spółka jawna C. Ś. z siedzibą w B. zawarł z pozwanym S. Z. (2) prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) S. Z. (2) umowę o współpracę handlową (k. 16 – 17).

Zgodnie z § 6 powyższej umowy w celu jej zabezpieczenia pozwany S. Z. (2) miał wystawić na rzecz powoda weksel własny in blanco i upoważnić go do wypełnienia weksla w sposób określony w deklaracji stanowiącej załącznik do przedmiotowej umowy.

W deklaracji wystawcy weksla in blanco z dnia 23 listopada 2011 r. (k. 19 – 20) pozwany jako zabezpieczenie umowy o współpracę handlową w załączeniu złożył do dyspozycji powoda weksel in blanco podpisany przez S. Z. (2), z wpisem w miejscu na podpis poręczyciela (...) (k. 18). Powód miał prawo wypełnić przedmiotowy weksel w razie niedokonania w terminie zapłaty za zakupione przez S. Z. (1) towary i usługi na kwotę odpowiadającą zadłużeniu wraz z należnymi odsetkami i kosztami dochodzenia należności, powiększoną o koszt dodatkowej opłaty skarbowej na dzień uzupełnienia weksla oraz weksel ten opatrzyć datą i miejscem wystawienia, datą i miejscem płatności, a także uzupełnić o inne klauzule według swego uznania.

W piśmie z dnia 24 czerwca 2013 r. powód zawiadomił S. Z. (1), iż wypełnił weksel in blanco na kwotę 350.000 zł. Wyznaczył także termin płatności weksla na dzień 10 lipca 2013 r. (k. 21). Nieopłacenie weksla w wyznaczonym terminie spowodowało wytoczenie przedmiotowego powództwa.

Pozwana A. Z. podnosiła zarzut nieważności weksla z uwagi na sfalszowanie jej podpisu na wekslu. Wskazywała, iż nie zawierała żadnych umów, ani nie podpisywała jakichkolwiek dokumentów. Nie ponosi zatem żadnej odpowiedzialności i nie jest zobowiązana do zapłaty, bowiem warunkiem odpowiedzialności wekslowej dłużników wekslowych jest złożenie własnoręcznego podpisu na wekslu.

Podniesienie przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego łączącego strony zmusza wierzyciela – w celu ich zwalczenia, do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawne ten stosunek normujące. W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, na którym oparty był pozew

wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Ten ostatni bowiem stosunek rozstrzyga o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej.

Zgodnie z art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. z 1936 r., nr 37 poz. 282) weksel własny zawiera: nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono; przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; oznaczenie terminu płatności; oznaczenie miejsca płatności; nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana; oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksłu; podpis wystawcy weksłu. Jak wskazuje się w doktrynie w przypadku weksla własnego koniecznym jest zawarcie bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty, w związku z tym wypełniając weksel własny należy posługiwać się zwrotem „zapłacę” ewentualnie „zapłacimy” jeśli wystawców jest więcej niż jeden.

Zgodnie natomiast z art. 103 prawa wekslowego również stosuje się do weksłu własnego przepisy o wekslu in blanco (art. 10). W myśl natomiast art. 10 jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Warto podkreślić, że prawo wekslowe m.in. na podstawie powyższego przepisu dopuszcza możliwość wystawienia weksla, który w chwili wystawiania nie zawiera wszystkich elementów niezbędnych dla jego ważności określonych w art. 101 i 102, nie zawiera jednak definicji weksla in blanco. Należy powtórzyć za doktryną, że weksel własny in blanco jest to dokument zawierający co najmniej podpis wystawcy złożony w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego (Komentarz do art. 10 ustawy - Prawo wekslowe, Izabela Heropolitańska, LEX 2011). Weksel in blanco nie jest jeszcze wekslem, ze względu na to, iż nie zawiera wszystkich elementów wymaganych dla ważności weksla. Zawiera on jednak zobowiązanie wekslowe, bowiem wystawca złożył na nim swój podpis właśnie w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Z chwilą uzupełnienia weksla in blanco zgodnie z wolą wystawcy i w sposób nadający mu cechy weksla własnego staje się on wekslem. Jednakże zobowiązanie z poprawnie uzupełnionego weksla istnieje od chwili złożenia na nim podpisu a nie dopiero od chwili uzupełnienia weksla (patrz: wyrok SN z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 434/01, postanowienie SA w Poznaniu z 14 listopada 2003 r., II AKz 835/03). Pomimo to, dopóki weksel in blanco nie zostanie uzupełniony w sposób nadający mu cechy weksla, osoby podpisane na wekslu in blanco nie mogą być traktowane jako zobowiązane wekslowo (patrz: wyrok SN z dnia 20 listopada 1930 r., Rw. III 1445/30). Jeżeli weksel in blanco zostanie uzupełniony niezgodnie z art. 101 i 102, wówczas taki weksel będzie nieważny i osoby na wekslu podpisane nie są tym samym dłużnikami wekslowymi.

Należy też zaznaczyć, że z chwilą wystawienia weksla in blanco i wręczenia go wierzycielowi następuje zawarcie porozumienia między wystawcą weksla a osobą, której ten weksel zostaje wręczony określające sposób jego uzupełnienia. Porozumienie takie jest umową zawieraną pomiędzy odbiorcą weksla a wystawcą weksla, do której stosuje się przepisy kodeksu cywilnego. Artykuł 10 nie wymaga żadnej szczególnej formy takiego porozumienia wekslowego. Może być więc ono zarówno pisemne, jak i ustne, może zostać osiągnięte w sposób wyraźny lub dorozumiany (patrz: Wyrok SN z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 531/97; Wyrok SN z 23 października 2001 r., I CKN 19/01; Wyrok SA w Warszawie z dnia 19 listopada 1999 r., I ACa 775/99). W praktyce najczęściej w formie pisemnej składa oświadczenie wystawca weksla, a odbiorca weksla wyraża swoją wolę w sposób dorozumiany. Takie pisemne oświadczenie podpisane przez wystawcę weksla nazywane jest deklaracją wekslową lub deklaracją do weksla in blanco. Porozumienie jest umową, dlatego musi określać wzajemne prawa i obowiązki stron umowy. Prawo wekslowe nie określa, jaka powinna być jego treść. Ma więc zastosowanie ogólna zasada wyrażona w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Należy podkreślić, że deklaracja wekslowa nie jest warunkiem ważności weksla. (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 1963 roku, II CR 249/63).

Zaznaczyć trzeba, że ciężar dowodu zawarcia umowy regulującej sposób wypełnienia weksla oraz wypełnienia weksla niezgodnie z umową ciąży na wekslowo zobowiązanym (Orzeczenie SN z dnia 24 lutego 1928 r., I C 2161/27; Orzeczenie SN z dnia 12 stycznia 1934 r., C 2217/33).

Należy też wskazać, że posiadaczowi uzupełnionego weksla in blanco, będącemu pierwszym wierzycielem, przysługuje, w odniesieniu do wystawcy, zarówno roszczenie ze stosunku podstawowego, jak i z weksla, z tym, że tylko raz może on uzyskać zaspokojenie swej wierzytelności i do niego należy wybór roszczenia (patrz: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2009 r., II CSK 452/08).

Odnosząc powyższe rozważania do niniejszej sprawy Sąd zważył, że pozwany S. Z. (2) poprzez złożenie swojego podpisu na dokumencie zawierającym wymienioną w ustaleniach Sądu treść obejmującą: słowo „weksel”, datę wystawienia, bezwarunkowe przyrzeczenie zapłaty, osobę na której zlecenie zapłata ma nastąpić, wystawił tym samym weksel in blanco, którego remitentem był powód. Zgodnie z brzmieniem zapisów w wekslu został on poręczony przez pozwaną A. Z., bo taki wpis widnieje w miejscu na podpis poręczyciela.

Nie ulega też wątpliwości, że wymieniony weksel in blanco został uzupełniony przez powoda w sposób nadający mu wszystkie cechy weksla własnego (art. 101 prawa wekslowego).

Pozwana A. Z. w toku postępowania podnosiła jednak, iż nie podpisywała przedmiotowego weksla. Po otrzymaniu nakazu zapłaty zapytała męża, skąd pochodzi ten weksel i co ma z tym wspólnego. S. Z. (2) odpowiedział, że on podpisał weksel, liczył na to, że uda mu się zapłacić samemu, a pozwana o niczym się nie dowi. Potwierdził on w rozmowie z pozwaną, iż podrobił jej pismo. Pozwana nie pytała męża o szczegóły dlaczego podrobił jej podpis, wiedziała jedynie, że to jest związane z jego pracą, firmą. Ponadto też potwierdziła, że faktycznie zawarła dwie umowy o rozdzielności majątkowej. Nie było natomiast umowy, która by je uchylała (e-protokół z dnia 21 lutego 2014 r., 00:09:23 – 00:17:46)

Powód potwierdził, iż zawarł ze S. Z. (1) umowę handlową na stałą sprzedaż materiałów budowlanych. S. Z. (2) miał mu wystawić do tej umowy weksel podpisany przez siebie i poręczony przez jego żonę – A. Z.. Powód wskazał, iż nie jest w stanie wskazać kto podpisał przedmiotowy weksel. Nie wie czy weksel został podpisany przez pozwaną, nigdy wcześniej jej nie spotkał (e-protokół z dnia 21 lutego 2014 r., 00:05:58 – 00:09:23).

W celu zbadania, w oparciu o materiał zgromadzony w aktach sprawy i złożone dokumenty, czy podpisy czytelne o brzmieniu (...) złożone na wekslu oraz deklaracji wekslowej są własnoręcznymi podpisami pozwanej A. Z., Sąd postanowieniem z dnia 24 lutego 2014 r. dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu pisma ręcznego.

Biegła sądowa z zakresu klasycznych badań dokumentów: badań pisma ręcznego, podpisów, pisma maszynowego i odcisków pieczętek, w sporządzonej opinii (k. 172 – 188) na podstawie przeprowadzonych badań komparatystycznych pomiędzy materiałem dowodowym i porównawczym stwierdziła, iż częściowy czytelny podpis o brzmieniu (...) usytuowany w pozycji: (czytelny podpis) na drugiej karcie (...) z datą 23.11.2011 r. oraz czytelny podpis o brzmieniu (...) usytuowany w pozycji popis poręczyciela na awersie (...) z datą 24 czerwca 2013 r. oraz datą poręczenia 23.11.2011 r. nie zostały nakreślone przez pozwaną, której wzory pisma przedstawiano do badań jako materiał porównawczy.

Przedmiotowa opinia jako sporządzona przez biegłego dysponującego fachową wiedzą i doświadczeniem zawodowym w zakresie badania dokumentów i pisma ręcznego jako kompletna, jasna i logiczna uznana została za pełnowartościowy i wiarygodny materiał dowodowy. Sąd uznał, iż opinia sporządzona przez biegłą, jako opracowana w sposób prawidłowy i rzetelny, w pełni zasługuje na obdarzenie jej walorem wiarygodności. Poddaje się ona bowiem pozytywnej weryfikacji w oparciu o kryteria takie jak: zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy sporządzającej, podstawy teoretyczne opinii, a także sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonego w opinii wniosku (tak m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., OSNC2001/4/64, I CKN 1170/98). Biegła w sposób niebudzący wątpliwości przedstawiła tok swego rozumowania w dochodzeniu do wniosków końcowych opinii. Nadto podkreślić należy, iż biegła jest specjalistką w swojej dziedzinie, posiada odpowiednią wiedzę i doświadczenie, a sporządzoną przez siebie opinię sformułowała na podstawie badania dołączonych dokumentów

oraz akt sprawy. Tym samym Sąd w całości podzielił stanowisko wyrażone przez biegłą, a jej wnioski legły między innymi u podstaw ustaleń faktycznych Sądu. Nie były one też kwestionowane przez żadną ze stron. Choć powód po sporządzeniu przedmiotowej opinii dalej podtrzymywał wniesione powództwo, to jednak nie zostały przez niego złożone żadne zarzuty co do niej.

W związku z powyższym wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 16 września 2013 r. nakaz zapłaty na mocy przepisu art. 496 kpc należało uchylić w części dotyczącej powództwa przeciwko A. Z., co do której powód opierał roszczenie na odpowiedzialności solidarnej z tytułu poręczenia weksla i oddalić powództwo co do niej.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zawartą w nim zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. W związku z tym należało zasądzić od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustaloną na podstawie § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490, z późn. zm.) oraz kwotę 17 zł jako opłatę od udzielonego pełnomocnictwa w sprawie. Dodatkowo Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.000 zł jako poniesioną opłatę sądową od zarzutów oraz kwotę 671,37 zł stanowiącą opłacone wynagrodzenie biegłego za sporządzenie opinii. Sąd pobrał również od powoda na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 6.125 zł tytułem brakujących kosztów sądowych, stanowiących pozostałą część opłaty sądowej od wniesionych zarzutów, od której ponoszenia pozwana została zwolniona. Sąd nakazał także wypłacić pozwanej ze Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 28,63 zł tytułem zwrotu niewykorzystanej zaliczki, z uwagi na to, iż wynagrodzenie biegłego za sporządzenie opinii w sprawie wyniosło 671,37 zł, a na poczet zaliczki została pobrana kwota 700 zł.